

Sem', basar, hava, su gibi umumî nimetler daha ehemmiyetli, daha kıymetli olduklarına nazaran

İ'lem eyyühe'l-aziz! Sem', basar, hava, su gibi umumî nimetler daha ehemmiyetli, daha kıymetli olduklarına nazaran hususi, şahsî nimetlerden kat kat fazla şükre istihkak ve liyakatleri vardır.

Binaenaleyh o gibi umumî nimetlere karşı nankörlük edip şükran etmemek, en büyük küfran-ı nimet sayılır. Hal bu merkezde iken bazı insanlar, şahıslarına ait hususi nimetlere karşı Allah'a şükrederlerse de şu umumî nimetler onlara şümulü yokmuş gibi fikirlerine bile gelmiyor. Halbuki en büyük nimet, âmm ve daimî olan nimetlerdir. Umumiyet kemal ve ehemmiyete delil olduğu gibi devam da ulviyet ve kıymete delâlet eder.

Sem', basar, hava, su gibi umumî nimetler daha ehemmiyetli, daha kıymetli olduklarına nazaran hususi, şahsî nimetlerden kat kat fazla şükre istihkak ve liyakatleri vardır.

Umumî Nimet (Genel Nimet)

Herkese verilen, hayatın temelini oluşturan ve sürekli devam eden nimetlerdir. Mesela: Hava, su, güneş, yerçekimi, göz, kulak, akıl... Bu nimetler: Herkese verilir, sürekli, hayatın temelidir. Bu yüzden **en büyük nimetlerdir** Ve **en çok şükür isteyenlerdir**

Hususî Nimet (Özel Nimet)

Kişiyeye özel verilen, herkeste bulunmayan veya değişken olan nimetlerdir. Mesela: Ev, araba, para, makam, özel başarılar...Bu nimetler: Herkese verilmez, geçicidir, hayatın aslı değil, süsüdür

Umumî olması, kıymetsiz olduğu anlamına gelmez.

İşitme, görme, hava ve su gibi nimetler "umumî nimetlerdir." Yani sadece sana değil, bütün insanlara verilmiştir. Mesela:

- Göz sadece sana verilmiş özel bir nimet değil; milyarlarca insana verilmiş.
- Hava sadece senin için yaratılmış değil; herkes aynı havayı soluyor.

Ama dikkat et: **Umumî olması, kıymetsiz olduğu anlamına gelmez.** Aksine bu nimetler aslında en kıymetli nimetlerdir. Bir düşün:

- Gözün olmasa, dünyayı ne yapacaksın?
- Hava olmasa, bir dakika yaşayabilir misin?
- Su olmasa, hayat devam eder mi?
- Kulak olmasa sessiz bir alem

Ama insan ne yapar? Sürekli olan nimet onun nazarında, kıymetten düşer.

Hususi, şahsî nimetlerden kat kat fazla şükre istihkak ve liyakatleri vardır.

İnsan, kendisine özel verilen bir nimeti hemen fark eder ve ona sevinir. **Mesela yeni bir araba alsan,** günlerce onun heyecanını yaşarsın. Onu korursun, temizlersin, değer verirsin. Ama her gün seni yürüten ayakların, o arabadan kat kat kıymetli olduğu hâlde, çoğu zaman hiç aklına bile gelmez. Halbuki bir an ayak nimeti gitse, o arabayı değil; bütün dünyayı verip geri almak istersin.

Bir insanın maaşı artsa, dili hemen şükre gider. “Rabbim verdi” der. Fakat her gün, her dakika, hiçbir ücret ödemediği için aynı şuurla şükretmez. Oysa bir an nefesi kesilse, sadece bir nefes alabilmek için bütün servetini gözünü kırpmadan verir. Demek ki insan, en çok muhtaç olduğu nimeti en az fark edendir.

Birine güzel bir ev verilse, yıllarca onun rahatlığını anlatır. Misafirlerine gösterir, onunla övünür ama kendi bedeni de bir evdir. O evde kalan ruhunu ve o ruhun barındığı beden evini düşünmez. Beden zayıflasa, hastalansa... O güzel evin hiçbir anlamı kalmaz. Demek ki: Asıl nimet, içinde yaşadığın ev değil; ruhunun kaldığı beden evidir.

Bir telefonun bozulsa hemen telaşa düşersin, tamire götürürsün. Ama kulağın işitmez hâlde gelse, en sevdiğin sesleri bir daha duyamayacağını düşünsen, o telefonun hiçbir kıymeti kalmaz. Çünkü asıl nimet cihaz değil, onu kullanabilen azadır.

İnsan bazen bir dost kazandığında sevinir, bir çevre edindiğinde mutlu olur. Ama konuşabilmesini sağlayan dili, anlayabilmesini sağlayan akı, hissedebilmesini sağlayan kalbi düşünmez. Oysa dil olmasa, akıl olmasa, kalp olmasa; ne dostluğun, ne sevincin bir anlamı kalır.

Bir gün elektrik kesilince insanlar rahatsız olur, “Ne zor şeymiş” der. Ama güneşin her gün doğmasını sıradan görür. Halbuki güneş bir gün doğmasa, bütün dünya karanlığa

gömülür. Demek ki en büyük nimetler, kesildiğinde felaket olan; ama devam ettiği için fark edilmeyen nimetlerdir.

İşte bütün bu misaller şunu haykırıyor: **İnsan küçük ve nadir nimetlere büyük değer veriyor, ama büyük ve sürekli nimetleri sıradanlaştırıyor.**

Halbuki hakikat şudur: En çok ihtiyacın olan, en çok seni yaşatan, en sürekli devam eden nimetler... En büyük nimetlerdir. Ve en çok şükrü onlar ister.

Binaenaleyh o gibi umumî nimetlere karşı nankörlük edip şükran etmemek, en büyük küfran-ı nimet sayılır.

İnsan, hava, su, göz, akıl gibi umumî nimetlere karşı şükretmezse, bu en büyük nankörlük olur. Çünkü en çok kullanılan, en hayati olan nimetleri görmezden gelmek; nimetin sahibini unutmaya götürür. Kur'ân bu hakikati açıkça hatırlatır:

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا ۚ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

“Allah sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmez hâlde çıkardı; size işitme, görme ve kalpler verdi ki şükredesiniz.” (Nahl 16/78)

Yani sana verilen kulak, göz ve akıl; sadece kullanman için değil, şükretmen içindir.

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ ۗ اِنَّ ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوْنَ

“Göklerde ve yerde ne varsa hepsini sizin hizmetinize verdi... bunda düşünen bir kavim için ibretler vardır.” (Câsiye 45/13)

Hava, su, güneş, toprak hepsi umumî nimetlerdir. Bunlara karşı gaflet, nimetin büyüklüğü nisbetinde bir nankörlüktür.

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ؟ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ؟

“Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi?” (Beled 90/8-9)

İnsan en temel azalarını bile kendi kazanmış gibi yaşar. Halbuki bunlar en büyük ve en umumî nimetlerdir.

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ؟ قَلِيلًا
مَا تَشْكُرُونَ

“De ki: Sizi yaratan, size işitme, görme ve kalpler veren O'dur. Ne kadar az şükrediyorsunuz!” (Mülk 67/23)

Ayet adeta yüzümüze vuruyor: En büyük nimetler ortada ama şükür yok.

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ؟ ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ
الْمُنزِلُونَ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ

İçtiğiniz suyu hiç düşünmez misiniz? Onu bulutlardan siz mi indiriyorsunuz; yoksa onu indiren biz miyiz? Dileseydik onu içilmesi mümkün olmayan tuzlu, acı bir su yapardık. Öyleyse şükretmeniz gerekmez mi?

Vâkıa Sûresi 68-70. Ayet Tefsiri

Bu ayet çok sarsıcı bir şekilde şunu soruyor: Her gün içtiğin o su gerçekten senin mi? Yoksa sana verilmiş bir nimet mi?

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

Gerçekten insan Rabbine karşı çok nankördür. Âdiyât / 6.

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ؟ وَلِيَتَمَتَّعُوا؟ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Kendilerine verdiğimiz bunca nimetlere nankörlük etsinler; yiyip içip sefâ sürsünler bakalım. Nasıl olsa yaptıklarının âkıbetini yakında bilecekler!

Ankebût / 66. Ayet

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ؟ إِنَّهُ لَيَوْءُ؟ سَ كَفُورٌ

Biz insana tarafımızdan bir nimet tattırır, sonra da bunu elinden çekip alırsak, bu takdirde o tamâmen ümitsizliğe kapılır, olabildiğine nankör

kesilir. Hûd / 9. Ayet

Hal bu merkezde iken bazı insanlar, şahıslarına ait hususi nimetlere karşı Allah'a şükrederlerse de şu umumî nimetler onlara şümulü yokmuş gibi fikirlerine bile gelmiyor. Halbuki en büyük nimet, âmm ve daimî olan nimetlerdir. Umumiyet kemal ve ehemmiyete delil olduğu gibi devam da ulviyet ve kıymete delâlet eder.

Hal bu merkezde iken insanın garip bir hâli ortaya çıkar: Kendisine özel bir nimet geldiğinde hemen şükreder; fakat her an içinde yüzdüğü umumî nimetleri hiç düşünmez.

Mesela bir kazanç elde eder, "Elhamdülillah" der. Ama o kazancı kazanmasını sağlayan aklına, sağlığına, nefesine bakmaz. Sanki onlar kendiliğinden varmış gibi yaşar.

Yeni bir eşya alınca sevinir, şükür eder. Ama o eşyayı göreceğ gözün, tutacak elin, kullanacak bedeninin ona verilmiş olduğunu hatırına bile getirmez.

Halbuki en büyük nimetler; herkese verilen ve sürekli devam eden nimetlerdir. Çünkü bir şey ne kadar umumî ise, o kadar mükemmel ve temel bir ihtiyaçtır. Gözün herkeste olması, onun sıradan değil; vazgeçilmez olduğunu gösterir.

Aynı şekilde bir nimet ne kadar devamlı ise, o kadar kıymetlidir. Her gün doğan güneş, her

an alınan nefes, sürekli atan kalp... Bunlar kesilse hayat biter. Demek ki devam eden nimet, en yüce nimettir. İşte insanın hatası şuradadır: Nadir olanı büyütür, sürekli olanı küçültür...

En Büyük Nimetler Neden Fark Edilmez?

1. Ülfet Perdesi: Sürekli Olan Görünmez Olur

İnsan, sürekli gördüğünü fark etmez. Hava, kalp atışı, güneş... Hepsi her an mucize gibi çalışıyor ama "hep var" oldukları için nazarda sıradanlaşıyor. Buna karşılık bir küçük ama hususi bir nimet dikkat çekiyor ve şükür geliyor. Demek ki mesele nimetin büyüklüğü değil; alışkanlığın onu görünmez yapmasıdır. **En büyük nimetler, alıştığın için fark etmediklerindir.**

2. Enaniyet Filtresi: İnsan, kendine özel gelen nimeti büyütür; herkese verilen nimeti küçültür. "Herkeste var, demek ki sıradan." Halbuki tam tersi: Herkese eksiksiz ulaşan nimet, en büyük nimettir.

Mesela bir pasta düşün... Tek başına sıradan bir şeydir. Her yerde bulunur, çok da kıymetli sayılmaz. İnsan onu görür ama özel bir değer yüklemeyiz.

Fakat o pastanın üzerine senin ismin yazılsa... Bir anda aynı pasta bambaşka bir hâl alır. Değişen pasta değil, senin ona bakışıdır. Artık "benim için yapılmış" hissi devreye girer ve değer katlanır.

İşte insanın psikolojisi tam burada ortaya çıkar. İnsan nimetin büyüklüğüne göre değil, kendisine ait olup olmamasına göre değer verir. Umumî olanı sıradan görür; kendine özel olanı büyütür.

Halbuki hakikat bunun tersidir. İsmi yazılmış bir pasta küçük bir nimettir. Ama her gün sana verilen nefes, göz, akıl gibi nimetler çok daha büyüktür. Fakat üzerinde ismin yazmadığı için nefis onları fark etmez.

Demek ki problem nimetin azlığı değil, bakışın darlığıdır. İnsan kendine işaret edileni büyütür, kendine verilmiş ama alıştığı nimetleri küçültür.

Oysa en büyük nimetler, üzerinde ismin yazmayan... ama her an senin için çalışan nimetlerdir.

3. Şiddet-i Zuhur: Aşırı Açıklık, Gizlenmeye Sebep Olur

Bazı nimetler o kadar açıktır ki görünmez olur. Hava gibi... Her an içimizde ama aklımıza gelmez. Su içince "Elhamdülillah" deriz ama havaya demeyiz. Çünkü biri gözle görülür, diğeri her yeri kapladığı için fark edilmez. En açık olan, en çok unutulandır.

Ey nefsim! Ülfet ve gaflet seni o kadar kuşatmış ki nazarın iptal olmuş. Sana verilenlerin farkında bile değilsin.

Rabbimizin nimet denizinde Bir balık gibi yüzüyorsun ama balığın denizden habersiz olması gibi sende nimetlerin içinde kaybolmuşsun ama farkında değilsin.

Bir pastanın üstüne ismin yazılınca kabarıyorsun...“Bu benim için” diyerek seviniyorsun. Ama her gün sana verilen nefesi, gözü, akli görmüyorsun. Üzerinde ismin yazmıyor diye onları sıradan sanıyorsun.

Sen ne kadar kör bir ölçüyle bakıyorsun! Küçük bir nimeti büyütüyor, en büyük nimetleri hiçe sayıyorsun. Sana özel olanın peşinden koşuyor, seni yaşatanı unutuyorsun.

Bil ki: Senin ismin yazmasa da o nimetler senin içindir! Senin hayatın için verilmiştir! Onlar çekilse, o peşinden koştuğun bütün “özel” şeyler bir anda yok hükmüne geçer.

Ey nefsim! Bu gafletle daha ne kadar yaşayacaksın? Ne zamana kadar alıştığın nimetleri değersiz sayacaksın? Ne zamana kadar en büyük nimetlere karşı en az şükreden olacaksın?

Allah'ım... Bize alıştığımız için küçümsediğimiz nimetleri fark ettir. Bizi hususi nimete sevinip umumi nimeti unutanlardan eyleme. Her nimette Seni gören ve her hâlde Sana şükreden kullarından eyle. Amin amin amin.